

GONDNOKSÁG

1. Ki, mikor, hol kezdeményezheti? (Ptk. 2:28.§)

Az eljárás bármikor megindítható az ügyfél kérelmére vagy hivatalból.

Gondnokság alá helyezést a bíróságtól kérheti:

- a nagykorú együtt élő házastársa, élettársa, egyenes ági rokona, testvére
- a kiskorú törvényes képviselője
- gyámhatóság
- ügyész

A kereset megindítását az illetékes gyámhivatalnál kezdeményezheti:

- a beteg bármilyen hozzátartozója
- bárki, aki a gondnok kirendelés szükségességét észleli, akár hivatalból.

Ha a gondnokság alá helyezés szükségességéről a gyámhatóság tudomást szerez, a gondnokság alá helyezési eljárást meg kell indítania, ha ezt az arra jogosult személyek az erről történő tájékoztatást követő hatvan napon belül sem teszik meg.

Gondnokság célja:

- A bíróság által gondnokság alá helyezett személy részére gondnokrendelés.
- Azonnali intézkedés szükségessége esetén ideiglenes gondnokrendelés.
- A gondnokság alá helyezendő személy vagyonának védelme érdekében zárgondnok kirendelése.

Fontos garanciális szabály, hogy a cselekvőképesség korlátozását elrendelő, azt fenntartó vagy módosító ítéletében rendelkezni kell a gondnokság alá helyezés kötelező felülvizsgálata iránti eljárás megindításának időpontjáról, amely részleges korlátozás esetén nem lehet későbbi, mint az erről szóló ítélet jogerőre emelkedésétől számított öt év, teljes korlátozás esetén pedig az ítélet jogerőre emelkedésétől számított tíz év .

Gondnokság alá helyezni valakit – csak a törvényben meghatározott egészségügyi ok alapján – pszichés állapotra, szellemi fogyatkozásra vagy szenvedélybetegségre hivatkozva – lehet, és – csak abban az esetben, ha ezen ok miatt nem képes érdekeiknek megfelelő döntést hozni, illetve érdekeinek megfelelően cselekedni. 1 Vagyis a mentális

betegség önmagában még nem alap a gondnokság alá helyezésre. Erre csak akkor kerülhet sor, ha ezen betegsége miatt nem képes ügyeinek megfelelő intézésére.

2. Mi történik az eljárásban?

A gondnokság alá helyezési eljárás menete:

- kérelem benyújtása, bejelentés,

- a Gyámhivatal megvizsgálja gondnokrendelés szükségességét, ennek keretében beszerzi:

- a pszichiátriai szakvéleményt,

- meghallgatja a nevezett gondnokot, hozzátartozót,

- elkészítteti a vagyonleltárt,

- környezettanulmányt (helyzetértékelést) készít.

Amennyiben indokolt és a jogszabályi háttér is megengedi a gyámhivatal ideiglenes gondnokot, illetve zárgondnokot rendelhet. A gondnok általános jelleggel vagy meghatározott ügycsoportokra kiterjedően a gondnokolt törvényes képviselője és vagyonkezelője. A gondnok a gyámhivatal folyamatos irányítása, felügyelete és ellenőrzése alatt áll.

Ideiglenes gondnok: Ptk. 2:26.§

(1) Azonnali intézkedést igénylő esetben a gyámhatóság ideiglenes gondnokot rendelhet annak a nagykorúnak, akinek a cselekvőképességét érintő gondnokság alá helyezése látszik indokoltnak, és személyének vagy vagyonának védelme zárlat elrendelésével vagy más módon nem lehetséges. Az ideiglenes gondnokot kirendelő határozat ellen nincs helye fellebbezésnek.

(2) A gyámhatóság az ideiglenes gondnokot kirendelő határozatában megjelöli, hogy az ideiglenes gondnok mely ügyekben vagy ügycsoportokban jogosult jognyilatkozatot tenni.

(3) Az ideiglenes gondnok tevékenységére egyebekben a gondnokra vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.

Zárgondnok Ptk. 2:25.§

Ha cselekvőképességet érintő gondnokság alá helyezés látszik indokoltnak, és az érintett személy vagyonának védelme sürgős intézkedést igényel, a gyámhatóság a vagyonra vagy annak egy részére zárlatot rendel el, és ezzel egyidejűleg zárgondnokot rendel ki. A határozat ellen nincs helye fellebbezésnek.

3. Van-e eljárási költsége, ha igen mennyi?

Pp. 311§ (6). bek. A gondnokság alá helyezés iránti perben a feleket jövedelmi és vagyoni viszonyaikra tekintet nélkül teljes költségmentesség illeti meg.

4. Mit kell csatolni az eljárásban?

Az ügyintézéshez szükséges dokumentumok:

Jegyzőkönyv felvételéhez:

- személyi igazolvány, útlevél vagy jogosítvány
- lakcímet igazoló hatósági igazolvány

A gyámhivatal a gondnok kirendelés előtt beszerzi a gondnokrendelés okául szolgáló bizonyítékokat:

- bírósági határozat
- pszichiátriai szakvélemény (ideiglenes-, zár- és végleges gondok)
- az ügyfél ismeretlen helyen való távollétét igazoló irat (eseti-, ügygondnok)
- különös szakértelem szükségességét megalapozó irat (eseti gondnok)
- fogamzás feltételezett időpontjára vonatkozó orvosi igazolást (méhmagzat gondnoka)

A gyámhivatal a gondnokság alá helyezési eljárása során beszerzi a gondnokolt:

- gondnokság alá helyezésről szóló jogerős bírósági ítéletet
- pszichiátriai szakvéleményt
- személyi nyilvántartó lapját
- születési anyakönyvi kivonatát
- vagyonleltárt
- birtokában lévő ingatlanok tulajdoni lapját
- jövedelméről szóló igazolást

A gyámhivatal a gondnoktól – amennyiben számadásra köteles – bekéri a számadáshoz szükséges dokumentumokat:

- a gondnokolt adott időszakra vonatkozó jövedelem igazolását
- kiadásainak igazolását (számlák, csekkek, átvételi elismervények)

A gondnokolt ingatlan vagyonának értékesítése előtt az ügyfél által benyújtandó dokumentumok:

Ingatlanra vonatkozó szerződés (egy eredeti és 3 hiteles másolat)

3 hónapnál nem régebbi adó- és értékbizonyítvány, vagy értékbecslés,

15 napnál nem régebbi tulajdoni lap másolat (ügyfél kérésére a gyámhivatal is beszerezheti).

5. Ki lehet gondnok? (Ptk. 2:31.§)

A bíróság által gondnokság alá helyezett személy részére a gondnokot a gyámhatóság rendeli ki. Gondnok lehet minden cselekvőképes személy, aki a gondnoki tisztséget vállalja. Nagykorú.

6. Ki az illetékes bíróság/hatóság?

Pp. 29.§, 305.§

306. § A gondnokság alá helyezési perben a korlátozottan cselekvőképes felperes, valamint az alperes teljes perbeli cselekvőképességgel rendelkezik.

Az a bíróság, amelynek területén az alperes lakik, mindazokban a perekben illetékes, amelyekre más bíróság kizárólagos illetékessége megállapítva nincs (általános illetékesség).

A gondnokság alá helyezési perre az a bíróság is illetékes, amelynek területén az alperes huzamosabb időn át bentlakásos szociális intézményben vagy fekvőbeteg-gyógyintézetben tartózkodik.

Ha a gondnokság alá helyezési pernek a fent említettek alapján nem volna illetékes belföldi bírósága, a perre a Pesti Központi Kerületi Bíróság illetékes.

Hatásköri és illetékességi szabályok: Az eljárásra az a gyámhivatal illetékes, amelynek területén a cselekvőképességet érintő gondnokság alatt álló személynek, ideiglenes gondnokrendeléssel, zárgondnok kirendelésével, valamint gondnokság alá helyezési eljárással érintett személyek lakóhelye van.

Korlátozottan cselekvőképes az a nagykorú, akit a bíróság ilyen hatállyal gondnokság alá helyezett. Cselekvőképtelen az a nagykorú, akit a bíróság cselekvőképességet kizáró gondnokság alá helyezett

Ügyintézés folyamata gyámhatósági eljárás során:

1.) A kérelem megérkezését követően a gyámhivatal vizsgálja a gondnokrendelés okát, szükségességét. Amennyiben a gondnokság alá helyezendő személy személyi és vagyoni érdekvédelme csak a gondnokság alá helyezéssel biztosítható, az eljárás során tisztázza, hogy a gondnokság alá helyezendő személynek van-e perindításra jogosult hozzátartozója (házastárs, egyenesági rokon, testvér). Ha van, de ezek nem kívánnak pert indítani, akkor a gyámhivatal indítja meg a gondnokság alá helyezés iránti pert.

2.) A per jogerős befejeződését követően meghallgatja azokat a hozzátartozókat, akik kirendelhetők gondnoknak. A gyámhivatal határozattal kirendeli a gondnokot, a gondnokolt vagyont leltár alapján a gondnok kezelésébe adja. A gondnokot a tisztségével járó jogok és kötelezettségek e határozat kézbesítését követő naptól illetik meg, illetőleg terhelik.

3.) Az eljárásra irányadó ügyintézési határidő: A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. tv. 33. szakasz (1) bekezdése értelmében az érdemi határozatot harminc napon belül kell meghozni. A határidő indokolt esetben egy ízben legfeljebb harminc nappal meghosszabbítható.

4.) A városi gyámhivatal a döntést határozatba foglalja, melynek közzétevése postai úton történő kézbesítéssel történik, ellene a közzététől számított 15 napon belül a városi gyámhivatalnál előterjesztett, de a Közép-dunántúli Regionális Közigazgatási Hivatal Szociális és Gyámhivatalának címzett, illetékmentes fellebbezéssel lehet élni.

7. Meg kell-e jelennie az érintettnek a tárgyaláson?

A tárgyaláson meg kell jelenni a sérült fiatalnak, a bíró megszólítja, és kérdéseket tesz föl neki. A felperesnek el kell mondania, miért kérte a gondnokság alá helyezést. A bíró a tanút is megkérdezi a gyermek állapotáról, önellátási képességeiről. (Tanú általában a másik szülő, vagy egyenes ági rokon.)

Az ideiglenes gondnok kinevezésére vonatkozó kérelem esetén nyilatkoztatja például a másik szülőt, majd kinevezi ideiglenes gondnoknak.

A bíró elrendeli az elmeorvosi szakértői vizsgálatot. Lehetőség van arra, hogy az igazságügyi szakértő az otthonában vizsgálja meg a fiatalot, ha állapota miatt a vizsgálaton nem tud megjelenni. Ezt az igényt jelezni kell.

Kitűzi a második tárgyalás időpontját. Jelezte, hogy az alperesnek ott már nem kell megjelennie.

Pp. 309.§ A gondnokság alá helyezés iránti perben az alperes személyes meghallgatása csak kivételesen indokolt esetben, különösen akkor mellőzhető, ha ismeretlen helyen tartózkodik vagy a meghallgatása más elháríthatatlan akadályba ütközik. Ha a személyes megjelenésre idézett alperes a tárgyaláson nem jelent meg, a bíróság elrendelheti az elővezetését, egyéb kényszerítőeszköz alkalmazásának azonban nincs helye.

A felperes a keresetétől az eljárás bármely szakaszában az alperes hozzájárulása nélkül is elállhat.

8. Meddig tart az eljárás?

Pp. 311.§ A gondnokság alá helyezés, valamint a választójogból való kizárás hatálya a gondnokság alá helyezésről rendelkező ítélet jogerőre emelkedését követő napon kezdődik. Az ítélet mindenkivel szemben hatályos.

Ha az alperes a gondnokság alá helyezés iránti per jogerős befejezése előtt meghal, a bíróság a pert megszünteti, és a perben esetleg már hozott ítéletet hatályon kívül helyezi.